

ΙΣΟΤΗΣ

ΕΛΛΕΥΘΕΡΙΑ

ΑΔΕΥΦΟΤΗΣ

Α Θ Η Ν Α

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΤΕΚΤΟΝΙΚΟΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1893

ΙΣΟΤΗΣ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΗ

ΑΘΗΝΑ

ΤΕΚΤΟΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΜΗΝΙΑΙΟΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΚΛΗΡΩΤΑ

Ἐν Ἑλλάδι . . . . . δρα. 5
 Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ . . . . . φρ. χρ. 5

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ
 ΑΘ. ΒΡΥΖΑΚΗΝ
 ὁδὸς Πανεπιστημίου, ἀρ. 26.- Ἀθήνας.

Τὰ χειρόγραφα δημοσιεύμενα ἢ
 μὴ δὲν ἐπιστρέφονται.

ΕΚΔΟΤΑΙ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ

ΑΘ. Ε. ΒΡΥΖΑΚΗΣ

Ἰπ. Ρ. † μέλος τῆς Μ. Ἀνατ.
 τῆς Ἑλλάδος τέως Σεβ. τῆς Σ. Στ.
 « Ἀθηνᾶς ».

ΑΝΤ. Ι. ΧΑΛΙΚΙΟΠΟΥΛΟΣ

Ἰπ. τοῦ Ρ. †, τέως Μεγ. Θεσ.
 τῆς Μ. Ἀν. τῆς Ἑλλάδος Α'.
 Ἐπ. τῆς Σ. Στ. « Ἀθηνᾶς ».

ΑΝΑ ΤΑΣ ΣΤΟΑΣ

ΣΤ. « ΑΘΗΝΑ » — « ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ » — « ΕΛΕΥΣΙΣ »
 — « ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ ».

Μεσοῦντος τοῦ μηνὸς τούτου ἤρξαντο αἱ ἐργ. τῶν ἐν Ἀθήναις
 Στοῶν τακτικῶς κατὰ τὴν ὠρισμένην ἐκάστην ἡμέραν. Ἄλλ' ἔνεκα
 πολλῶν ἄλλων λόγων, καὶ διότι αἱ ἐργασίαι δὲν ἤρξαντο ἐγκαίρως, ὡς
 εἶθισται, μετὰ κόπων κατορθοῦται ἡ διεξαγωγή τῶν συνεδριάσεων

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἀνὰ τὰς Στοάς, ὑπὸ Α. Βρυζάκη	σελ. 145
Στ. Στ. « Ἀχαϊκὸς Ἀστὴρ »	» 146
Περὶ ἐλευθεροτεκτονίας, ὑπὸ Α. Παπαγεωργίου (συνέχεια)	» 147
Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ διδ.	» 153
Περυστύλιον Ρ. † « Σοφία » ὑπὸ Α. Βρυζάκη	» 156
Τεκτ. διδ. α'. βαθμοῦ ὑπὸ Ι. Λεκατζᾶ	» »
Εὐχαριστήριον μαθ.	» 159
Ἀδελφικὰ συμβάντα	» 160

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Παρακαλοῦνται οἱ ἀδ. συνδρομηταί, οἱ μὴ λαβόντες τακτικῶς τὰ φύλλα τῆς « Ἀθηνᾶς » ἔνεκα ταχυδρομικῆς τυχρὸν ἀταξίας, νὰ πέμψωσιν ἡμῖν σημείωσιν, ὅπως ἀποστείλωμεν αὐτοῖς τὰ ἐλλείποντα.

Παρακαλοῦνται ὡσαύτως οἱ μὴ καταβαλόντες τὴν συνδρομὴν αὐτῶν ἀδ. νὰ σπεύσωσι τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς.

ἔνεκα τῆς κενότητος τῶν στηλῶν καὶ τῆς ῥαθυμίας τῶν πλείστων ἐκ τῶν ἀδ. ἀξιωματικῶν. Ἐπὶ τῆς δυσαρέστου ταύτης καταστάσεως δέον νὰ λάβωσι πρόνοιαν ταχίστην οἱ διευθύνοντες τὰ ἔργοστάσια, καὶ τὸ Συμβ. τῆς Μ. Ἀν. τῆς Ἑλλάδος.

Δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορά καθ' ἣν ἐπαναφέρεται τὸ ζήτημα τοῦτο ἐπὶ τοῦ τάπητος, καὶ εὐρισκόμεθα πρὸ τοῦ λυπηροῦ θεάματος τοῦ κλονισμοῦ τῶν στηλῶν τῶν Στοῶν ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς πρέπει διὰ παντός τρόπου νὰ καταβληθῶσι προσπάθειαι, ὅπως ἐκλείψῃ, ἢ τοῦλάχιστον μετριασθῇ τὸ κακόν, τὸ ἀπειλοῦν ἄλλως τὴν ἀπώλειαν τόσων κόπων καὶ μόχθων ἡλοκλήρου τριακονταετίας.

Εἶναι ὠμολογημένον ὅτι ἡ χλιαρότης τοῦ κλίματός μας καὶ ὁ γαλανὸς τῆς Ἀττικῆς οὐρανὸς ἤκιστα συντελεῖ εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ τὰ πνεύματα σοβαρὰ καὶ νὰ ἐμπνεύσῃ αὐτοῖς ἐπιμονὴν καὶ ἐμβρίθειαν εἰς ἔργα τοιαῦτα, οἷα τὰ τεκτονικὰ οὐχ ἦττον ὅμως ἀνάγκη ἵνα οἱ πρωτοστάται τῆς τεκτονικῆς ἰδέας ἐν Ἑλλάδι ἐντεινώσι τὴν προσοχὴν των καὶ κατανοήσωσι ποῦ ἔγκειται ἡ αἰτία τῆς καταστάσεως ταύτης, ἐπέλθωσι δὲ ταχεῖς ἀντιλήπτορες εἰς τὰ οὕτω κινδυνεύοντα ἔργοστάσια.

Ἀρκούμεθα ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς τὰ ὀλίγα ταῦτα, ἐπιφυλασσόμενοι νὰ ἐπανέλθωμεν πλατύτερον, ἂν ἡ χρεῖα τὸ καλέσῃ.

Ἄθ. Βουζάκης

**Ε. Στ. «ΑΧΑΪΚΟΣ ΑΣΤΗΡ»
ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ**

Μετὰ πλείστης ὕσης εὐχαριστήσεως μανθάνομεν τὴν γονιμωτάτην ἐργασίαν καὶ τὴν πολλὴν ἐπίδοσιν ἣν ἐπιδεικνύει ἡ ἐν Πάτραις Στ. ὁ «Ἀχαϊκὸς Ἀστὴρ.» Ἀθορύβως καὶ μετὰ περισκέψεως βαινουσα, ποιεῖται γιγαντιαῖα βήματα καὶ κατακτᾷ ἔδαφος εἰς τὴν συνείδησιν τῆς δευτερευούσης τῆς Ἑλλάδος πόλεως. Ἐκ τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, τακτικῶς γινομένων, ἀποκομιζοῦσιν ἐκάστοτε οἱ ἀδελφοὶ Πατρεῖς τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα, διότι καὶ διδασκαλῖαι τεκτονικαὶ συχναὶ γίνονται, καὶ ἀδελφοί, ἔγκριτοι τῶν Πατρῶν πολῖται, προστίθενται εἰς τὸ τεκτονικὸν πλήρωμα.

Εὐχαρίστως δημοσιεύομεν κάτωθεν διδασκαλίαν τεκτ. γενομένην ἐν τῇ Στ. ὁ «Ἀχαϊκὸς Ἀστὴρ» καὶ εὐχαριστήριον δῆλωσιν μαθητοῦ. Ἐκ τῶν δύο τούτων δημοσιευμάτων ἄς λάβωσι

μαθήματα φιλοπονίας καὶ τεκτονικῆς μορφώσεως πολλοὶ τῶν ἐν Ἀθήναις ἀδ. ὅτινες, ὅσοι ἀνεπτυγμένοι τυγχάνουσιν, ἐπὶ τοσοῦτον ἀγνοοῦσι τὰ στοιχεῖα τῆς τεκτον. τέχνης καὶ ἀδιαφοροῦσι διὰ τὰς σωστικὰς καὶ ἀληθῶς φιλοσοφικὰς μελέτας αὐτῆς.

Ἡμεῖς συγχαίροντες ἐκ καρδίας τὴν Στ. Στ. ὁ «Ἀχ. Ἀστὴρ» διὰ τὰς ἀξιολόγους προόδους τῆς, εὐχόμεθα αὐτῇ τὴν αὐτὴν εὐδοκίμῃσιν καὶ ἐπίδοσιν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι.

Α. Βουζάκης.

ΠΕΡΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΕΚΤΟΝΙΑΣ

«Καὶ οἱ ζωγράφοι καὶ οἱ τέκτονες εἰσὶ τῶν σοφῶν οἱ ἐπιστήμονες. (Πλάτων).

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον φύλλον.)

Ἡ Ἐλευθεροτεκτονικὴ Στοὰ εἶναι τὸ ἄσυλον, ἐνθα οὐδεὶς δύναται νὰ σκέπτεται διὰ τὰς θρησκευτικὰς του δοξασίας, οὐδὲ νὰ φοβῆται ἐπὶ προσηλυτισμῷ. Πάντες ἐν τῷ τεκτονισμῷ ἐνοῦνται λατρεύοντες τὸν Θεὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ. «Ἄλλ' ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσι τῷ Πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ γὰρ ὁ Πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας Αὐτόν. Πνεῦμα ὁ Θεός· καὶ τοὺς προσκυνοῦντας Αὐτόν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν». (Ἰωάν. 4—23).

Οὐχὶ τὸ νεκρὸν τοῦ δόγματος γράμμα, ἀλλ' ἡ τήρησις τῆς ἀληθοῦς τοῦ ἀνθρώπου σχέσεως πρὸς τὸν Θεὸν εἶναι ἡ ποιοῦσα αὐτὸν ὁμοιον πρὸς τὸ ὄν καὶ τελειοποιοῦσα αὐτόν. Εἶναι ἄρα ἐσφαλμένη ἡ ἰδέα ὅτι ὁ τεκτονισμὸς εἶναι σύλλογος θρησκευτικός. Τούναντίον, οὐδεμίᾳ ἐν ταῖς Στοαῖς περὶ θρησκείας γίνεται συζητήσις, ἀλλὰ μάλιστα ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς. Ἐντεῦθεν δῆλον ὅτι ἐν αὐταῖς λεληθότως πως διδάσκειται ἡ ἀνεξιθρησκεία.

Καὶ δὲν εἶναι καθήκον τοῦ ἀνθρώπου, οὔτε νὰ καταφρονῇ, οὔτε νὰ καταδιώκῃ τὸν ὁμοῖον του ἔνεκα τῶν θρησκευτικῶν του δοξασιῶν ;

Δὲν ἔγκειται ἐνταῦθα ἱκανὸν μέρος ἀληθοῦς ἀνθρωπίνης ἀγάπης ;

Ὅποσοι πόλεμοι δὲν διεξήχθησαν καὶ πόσον αἷμα δὲν ἐχύθη χάριν τῶν θρησκευτικῶν ἐριδῶν!!!

Ἡ πολιτικὴ ἐπιζητεῖ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς κοινωνίας νὰ ἐξουδετερώσῃ τὰς διαφορὰς ταύτας· ὡς πᾶσα δικαία πολιτεία, προβάλλει τὴν ἰσότητα προστασίας τῶν διαφόρων θρησκευμάτων, ἀλλὰ πάντοτε μένει τι τὸ ἐπιπροσδοῦν, ὅπερ ἡ τεκτονικὴ ζητεῖ νὰ ἔρῃ, καὶ διὰ τοῦ δεσμοῦ τῆς ἀνοχῆς νὰ συνδέσῃ ὅ,τι ὡς πρὸς τὴν θρησκείαν ἀντιτίθεται τῷ βίῳ. Ὁ τεκτονισμὸς ἄρα δὲν εἶναι ἐκκλησία, οὐδὲ μία ὡρισμένη θρησκεία. Σέβεται καὶ ἀφίησιν ἀνέπαφον πᾶσαν θρησκείαν, ὡς δὲν ἀναμιγνύεται εἰς θρησκευτικὰς ἐριδας. Ἐν ταῖς συναθροίσεσι τῶν τεκτόνων παύει ἡ ἐξωτερικὴ διαφορὰ τῆς πίστεως, ἕκαστος δὲ εἶναι ἐλεύθερος νὰ ὁμολογῇ, πιστεύῃ καὶ προσβύῃ τὸ δόγμα του, ἀρκεῖ μόνον τὸ τοῦ ἑτεροδόξου νὰ μὴ προσβάλλῃ. Ὁ τεκτονισμὸς περὶ πολλοῦ ποιεῖται καὶ τιμᾷ τὸ ἀνεξάρτητον καὶ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀτόμου. Ὁ ἐλεύθερος τέκτων ὀφείλει νὰ μελετᾷ καὶ ἐξασκῇ τὰ τῆς θρησκείας του, διότι ἐντὸς τοῦ δωματίου του οὐδένα ἔχει νὰ δώσῃ λόγον. Ὡς δὲ εἶναι σεβαστὴ ἡ θρησκευτικὴ αὐτοῦ πεποίθησις, οὕτω καὶ οὕτως ὀφείλει νὰ σέβεται τὰς θρησκευτικὰς τοῦ ἑτέρου δοξασίας. Ἐνεκα τούτου εἶναι εὐπρόσδεκτος ἐν τῷ τεκτονικῷ τάγματι ὁ Ὀρθόδοξος καὶ ὁ Διαμαρτυρούμενος, ὁ Καθολικὸς καὶ ὁ Ἑβραῖος, ὁ Τοῦρκος καὶ ὁ Βουδδιστὴς, διότι ἕκαστος ἔχει πλήρη ἐλευθερίαν. «Καὶ γὰρ ἐν ἐνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες, εἴτε Ἰουδαῖοι, εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι, εἴτε ἐλεύθεροι. — Οὐκ ἐνὶ Ἰουδαίῳ οὐδὲ Ἕλληνι οὐκ ἐνὶ δούλῳ, οὐδὲ ἐλεύθερῳ» κατὰ τὸν θεηγόρον Παῦλον.

Ὅτι δὲ ὁ τεκτονισμὸς δὲν ὑποστηρίζει τὴν ἀπιστίαν καταδεικνύεται ἐκ τούτου, ὅτι ἡ Ἱερά Βίβλος ἰδιάζουσαν ἀσκεῖ παρὰ τῆς τεκτονικῆς Στοᾶ ἐπιρροήν, καὶ ἡ διδασκαλία τοῦ Ἰ. Χ. θεωρεῖται καὶ πιστεύεται ἡ ἐντελεστέα, διότι οἱ ἰδρύνται τοῦ τεκτονισμοῦ ὡς Χριστιανοὶ τὴν Ἱερὰν Βίβλον ἐξελέξαντο ὡς τὴν πηγὴν ἐξ ἧς ἤντλουν πᾶσαν ἀρετήν. «Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς, καὶ ἐκεῖνα εἰσὶν ἀμαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ» (Ἰωάν. 5. 39).

Οὐδεμία λοιπὸν Ἐκκλησία πρέπει νὰ φοβῆται τὸν τεκτονισμὸν, καὶ ἂν οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν θρησκείων ἦσαν ἀνεκτικοί, ἂν ἐξηφανίζοντο αἱ ἐριδες τῶν διαφόρων Ἐκκλησιῶν καὶ δογμάτων, ὁ τεκτονισμὸς ἤθελεν ἀπολέσει τότε ἐν μέρος τῆς ἀξίας του, τὸ νὰ

εἶναι ἄσυλον ἀνοχῆς ὡς πρὸς τὰ ἀφορῶντα τὴν πίστιν, ἀλλὰ δὲν θὰ ἦτο καὶ τὸ ἔργον τοῦ τετελεσμένου.

Ὁ τεκτονισμὸς ὑπῆρξεν, ὑπάρχει καὶ ὑπάρξει ὁ κυρίως ἀντίθετος καὶ ἐχθρὸς τοῦ Ἰησοῦ Ἰτισμοῦ καὶ τῆς Παπικῆς ἀνθρωπολατρίας, οὐχὶ δὲ καὶ τῆς Ἀντικῆς Ἐκκλησίας, ὡς οὐδὲ πάσης ἄλλης θρησκείας. Οἱ δὲ φοβεροὶ τῶν τεκτόνων διαγμοὶ ἦσαν ἰσκαριωτικαὶ ὑποκινήσεις τοῦ καταχθονίου τούτου τάγματος, ὅπερ (τὸ ἀνίερρον!!!), ἐν ὀνόματι τοῦ Ἐπερόντος Ἐκείνου, τοῦ ἄρραίου καὶ καλοῦ τὴν ὕψιν παρὰ πάντας θνητούς, τοῦ Θεανθρώπου Ἰ. Χ. ἔδωκε τὸ σύνθημα τῆς σφαγῆς κατὰ τῶν ἐλευθέρων τεκτόνων καὶ ἐν γένει κατὰ πάντων καὶ πάντος μὴ παραδεχομένου τὸ ἀλάθητον τοῦ Πάπα καὶ Πατριάρχου τῆς παλαιᾶς Ῥώμης, καὶ μὴ πιστεύοντος εἰς αὐτό⁽¹⁾. Ἴδου πόθεν προήλθεν ἡ καταχθόνιος ἰδέα, ὅτι οἱ τέκτονες εἰσὶν ἄθεοι, καὶ ὑπὸ τίνων ἐνεσταλάχθη αὕτη εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀπλουστέρων.

Ὁ ἄνθρωπος ζῆ ἐν πολιτείᾳ καὶ κοινωνίᾳ μετ' ἄλλων. Ἀλλὰ τοῦτο, ὡς καὶ ὁ προχωρῶν πολιτισμὸς, ἐπιφέρουσιν ἀνισότητας μετὰ τῶν ἀνθρώπων, αἵτινες διαταράττουσι τὴν ἁρμονίαν, ἣτις χρησιμεύει πρὸς τὴν γενικὴν εὐδαιμονίαν καὶ εὐημερίαν. Ἐντεῦθεν ὑπεισέρχεται φθόνος καὶ ἐρις, καὶ ὁ κοινὸς τοῦ βίου σκοπὸς καταστρέφεται. Τίς δὲν γινώσκει τοὺς πολέμους τῶν τάξεων, οἵτινες ἐγένοντο καὶ ἐν τῇ ἀρχαιότητι καὶ κατὰ τὸν Μεσαίωνα; Μήπως δὲ ἀπηλλάγη ἡ ἀνθρωπότης τοῦ πολέμου τούτου κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα; Οὐχ ἦττον ὅμως τὴν ἀντίθεσιν ταύτην τῶν τάξεων ὀφείλει ὁ ἄνθρωπος νὰ ἔρῃ ἐκ τοῦ μέσου. Διάταξις λοιπὸν πρωτίστη τοῦ τεκτονισμοῦ εἶναι ἡ ἰσότης. Αἱ διαφοραὶ τοῦ γένους ἢ τοῦ ἐπαγγέλματος παύουσιν ἐν τῷ τεκτονισμῷ, καὶ πάντες ἐν τῇ Στοᾷ θεωροῦνται ὡς μέλη μιᾶς οἰκογενείας. Δὲν εἶναι δὲ σκοπὸς τῆς ἐλ. τεκτονικῆς ν' ἀποκαταστήσῃ τὴν ἰσότητα πάντων τῶν ἀνθρώπων ὡς πρὸς τὰς ἀστικὰς καὶ κοινωνικὰς αὐτῶν σχέσεις, ὥστε οὔτε πλούσιοι, οὔτε πτωχοί, οὔτε ἄρχοντες, οὔτε ἀρχόμενοι. οὔτε ἀνώτεροι, οὔτε κατώτεροι νὰ ὑπάρχωσι, διότι τοιαύτη ἀξίωσις θὰ ἦτο οὐτόπια. Ἀλλ' ὁ σκοπὸς του εἶναι ἵνα ἐπὶ χρόνον τινὰ καὶ ὑπὸ περιστάσεις τινὰς ἀπαλλαχθῇ ὁ ἄνθρωπος τῶν ἀντιθέσεων τούτων καὶ συναισθανθῇ ὅτι καὶ αὐ-

(1) Περὶ τοῦ ἀλαθήτου τοῦ κυρίου Πάπα ἐπιφυλασσόμεθα νὰ γράψωμεν ἀκολούθως.

τός, ὡς οἱ ἄλλοι, εἶναι μέλος τοῦ ὄλου, καὶ τὸ ὑψηλὸν τοῦτο αἰσθημα ἐν τῷ τεκτονισμῷ ἐμφαντικώτατα ἐκδηλοῦται. Ἐν αὐτῷ πάντα τὰ μέλη εἶναι μόνον ἄνθρωποι καὶ ἀδελφοὶ πρὸς ἀλλήλους. Ἀλλ' ἐνταῦθα, ἐνῷ παρορᾶται πᾶν κοινωνικὸν ἢ πολιτικὸν ἀξίωμα, ἐπιζητεῖται μάλιστα ἡ καθαρότης τοῦ φρονήματος, ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ χρηστότης, ἡ ἐλευθερία τῆς βουλήσεως καὶ ἡ ἰσχὺς τοῦ χαρακτήρος. Ὅπου ἐκπίπτουσι τὰ ἐξωτερικὰ ἀξιώματα, ἐκεῖ τιμᾶται ἡ ἐσωτερικὴ τοῦ ἀνθρώπου ἀξία, καὶ τὸ τηρεῖν ταύτην εἶναι τοῦ ἐλευθέρου τέκτονος ἱερὸν καθήκον. Ἐλευθερία, ἰσότης, ἀδελφότης, ἰδοὺ τὸ σύμβολον τοῦ τεκτονισμοῦ, τὸ ὁποῖον εἶναι ἔκφρασις οὐχὶ πολιτικῆς θεωρίας, ἀλλὰ φιλοσοφικοῦ δόγματος.

Ἐκ τούτων κατάδηλον γίνεται ὅτι ὑπῆρξαν ἐποχαί, καθ' ἃς καὶ αἱ κυβερνήσεις κατεδῶκον τὸ σωματεῖον τοῦτο (1) καὶ ὅτι ὅσῳ ἀνωτέρα εἶναι ἡ βαθμὶς τοῦ πολιτισμοῦ ἐν πολιτείᾳ τινί, τοσοῦτον καὶ ὁ τεκτονισμὸς εἶναι ἀνεκτικώτερος, μόνον δὲ ἐν ἐλευθέρῳ κράτει ἀναπτύσσεται οὗτος ἐν τῇ πλήρει αὐτοῦ ἐνεργείᾳ. Ὁ ἐλεύθερος τέκτων δὲν συζητεῖ περὶ πολιτικῆς ἐν τῇ Στοᾷ, ἀλλὰ τηρεῖ καὶ ὡς πρὸς τοῦτο ἀποχὴν καὶ προσδέχεται πάντας, οἷα δήποτε καὶ ἂν εἶναι τὰ πολιτικὰ των φρονήματα, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἔχωσιν οὗτοι τὰς ἀρετὰς ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι εἶναι χρήσιμοι ἐν τῷ κοινωνικῷ βίῳ καὶ δὲν ἀντίκεινται πρὸς τὴν ἐλευθέραν τοῦ ἀτόμου ἐνεργεῖαν καὶ πρὸς τὰ καλῶς ἐννοούμενα συμφέροντα εὐνομουμένης πολιτείας.

Ὁ τεκτονισμὸς δὲν ἀποτελεῖ στενὸν τινα κύκλον ἀνθρώπων, ἐχόντων περιορισμένον τινὰ σκοπὸν, ἀλλ' εἶναι καθολικὸς σύνδεσμος, ἀποβλέπων εἰς τὴν εὐημερίαν τῆς καθόλου ἀνθρωπότητος. Διὰ τοῦτο καὶ ἐπέδρασεν οὐσιαστικῶς εἰς μεγάλας τῆς ἀνθρωπότητος πράξεις. Ἡ μεγάλη γαλλικὴ ἐπανάστασις τοῦ 1793 καὶ ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάστασις τοῦ 1821 εἶναι μαρτύριον τῆς μεγάλης αὐτοῦ ἰσχύος (2). Ὁ Lessing παρατηρεῖ λίαν ὀρθῶς, ὅτι τὰ ἔργα τοῦ

(1) Ὅρα φυλλάδιον «Ἀθηναῖς» μηνὸς Ἰανουαρίου 1893 σελ. 11.

(2) «Οἱ ἀτόμοι τοῦ (τοῦ Ὄργανισμοῦ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρίας) ἐδανείσθησαν Κανόνας πολλοὺς ἀπὸ τὴν ἑταιρίαν τῶν Μασσόνων καὶ τοὺς ἐφήρμοσαν ἐπιτηδείως εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τὰ πάθη τοῦ ἔθνους. Ἦτο διὰ τοῦτο ἡθικώτατος καὶ προβλεπτικώτατος ὡς πρὸς ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς συντηρήσεως καὶ τῆς προόδου τοῦ συστήματος». (Δοκίμιον Ἱστορικὸν περὶ Φιλικῆς Ἐταιρίας, I. Φιλήμονος, σελ. 142).

τεκτονισμοῦ εἶναι τόσῳ μεγάλα, ὥστε αἰῶνες δύνανται νὰ ἐξαφανισθῶσι χωρὶς νὰ συνυπολεισθῶσι καὶ τὰ ἔργα του. Τὸ πνεῦμα δὲ τῆς ἀνοχῆς καὶ ἀγάπης, ὅπερ σιιδεῖ τὴν ἀνθρωπότητα, δὲν δύναται ἀμέσως νὰ ἐδραιωθῇ καὶ νὰ παραῖξη μεγάλα ἀποτελέσματα πρὸς γενικὴν εὐημερίαν καὶ εὐδαιμονίαν.

Ὅστις σκέπτεται ὅσον μακρὸν στάδιον ἔχει νὰ διατρέξῃ ὁ πολιτισμὸς καὶ ὁποίους γιγαντιαίους ἀγῶνας νὰ ὑποστῇ, οὗτος δύναται νὰ εἴπῃ, ἂν ὁ ἀνθρωπισμὸς, ὡς τὸ τέλος τοῦ τεκτονισμοῦ, οὐχὶ εἰς δεκάδας ἐτῶν, ἀλλ' εἰς αἰῶνας δύναται νὰ ἀποκτηθῇ τὴν ἰσχὺν ἐκείνην, ἣτις πορίζει εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τὴν ἀληθῆ εὐημερίαν. Ἐφ' ὅσον ἔτι πολεμοῦσι πρὸς ἄλληλα ἔθνη καὶ χιλιάδες ψυχὰ ἀνθρώπινοι θνυσιάζονται, ἐνόσῳ ἔθνη τινὰ, λησμονήσαντα τὸ ἀνιστόρητον μικροπαρελθόν των, ἀγνωμονοῦσι πρὸς τοὺς εὐεργέτας των καὶ τοὺς δοτῆρας τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἐθνικῆς συμπήξεώς των, ἐνόσῳ ἄνθρωποι διὰ τὰς ἀτομικὰς αὐτῶν δοξασίας καὶ θρησκευτικὰς πεποιθήσεις ἀναθεματίζονται καὶ καταδιώκονται ὑπὸ μιᾶς παπικῆς ἔδρας (Sedia stercaria) (1), ἐνόσῳ ἑκατομμύρια κατ' ἔτος δαπανῶνται πρὸς διατήρησιν στρατῶν καὶ χιλιάδες χειρῶν ἀφαιροῦνται ἀπὸ τῆς εἰρηνικῆς ἐργασίας, ὅπως γυμνασθῶσι πρὸς πόλεμον κατ' ἀνθρώπων, ἐνόσῳ τάξεις τινὲς ἐν τῇ κοινωνίᾳ μάχονται πρὸς ἀλλήλας ἀντὶ νὰ τείνωσι τὰς χεῖρας πρὸς εἰρηνικὴν καὶ κοινὴν ἐργασίαν, καθ' ἣν οὐδεὶς δύναται νὰ στερηθῇ τοῦ ἑτέρου, ἀλλ' ἕκαστος γνωρίζει ὅτι ἡ γῆ εἶναι πάντων ἡμῶν λίκνον καὶ τάφος, τότε ἀληθῶς ὁ ἥλιος τοῦ ἀνθρωπισμοῦ μόλις ἔχει ἀνατείλει καὶ τὸ ἔργον τῆς ἀνθρωπότητος εἶναι μέγα, ὅπως ἐξεγείρῃ καὶ ἐξαπλώσῃ τὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας καὶ ἠθικῆς, τῆς ἀγάπης καὶ ὁμοιοῖας· οὔτε εἶναι ἀκόμη περιττὸς συνδετικὸς σύλλογος τοιοῦτος, ἐν ᾧ τοῦλάχιστον ἀπολαμβάνει τις ἀμοιβαίας ἐκτιμήσεως καὶ εἰρηνικῆς συμβιώσεως.

Καταγελῶσι τοῦ τεκτονισμοῦ ὅτι οὗτος κατέχει διάφορα μέσα συνεννοήσεως καὶ μεταχειρίζεται διάφορα σύμβολα καὶ ἔθιμα. Ἀλλὰ τὰ σύμβολα καὶ ἔθιμα ταῦτα ἀποτελοῦσι τὴν γλῶσσαν, δι' ἧς ὁ τέκτων ὁμιλεῖ καὶ συνεννοεῖται, εἶναι τὸ ἔνδυμα, οὕτως εἶπεῖν, ἐνῷ ὁ τεκτονισμὸς κρύπτει τὰ νοήματά του· εἶναι τὸ μόνον μυστήριον, ὅπερ οὗτος κατέχει καὶ δὲν δύναται νὰ ἀποξενωθῇ καὶ

(1) Ὅρα E. Ροῖδου «Πάπισσα Ἰωάννα.»

ἀν χιλιάδες χιλιάδων ἤθελον τὸν προδώσει, πάντοτε ὁ μὴ ψευδῶς καὶ εἰκαστικῶς.

Ὁ τεκτονισμὸς ἐξαπλοῦται ἀνὰ πᾶσαν τὴν γῆν, ἢ δὲ ἀλληγορικῆ γλῶσσα εἶναι τὸ μόνον μέσον, δι' οὗ τόσα ἀλλόγλωσσα μέλη δύνανται πρὸς ἄλληλα νὰ συνεννοηθῶσιν. Ἡ συμβολικὴ συνέχεται στενώτατα μετὰ τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ, καὶ εἶναι ἡ γέφυρα ἣτις ἐνοῖ πάσας τὰς Στοὰς τῶν ἐλευθέρων τεκτόνων. Μακρὸς ἤθελεν εἶσθαι ὁ λόγος ἀν περὶ ἐκάστου συμβόλου ἐδίδοτο ἐνταῦθα τελεία ἐξήγησις.

Ὁ τεκτονισμὸς ἐργάζεται πολυτρόπως, μία δὲ ἐκ τῶν πρωτίστων αὐτοῦ ἐργασιῶν εἶναι καὶ ἡ εὐεργεσία· διότι ἐν αὐτῇ ἐργεῖται ἡ ἀνθρωπίνη ἀγάπη· «ἀγαπᾶτε τοὺς πτωχοὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς». Ἀλλ' ἐν τῇ ἐξασκήσει ταύτῃ τοῦ εὐγενεστέρου καθήκοντος τοῦ ἀνθρώπου ὁ τέκτων ἔχει πάντοτε ἐν τῷ νῷ τὸ θεῖον ῥήτον «σοῦ δὲ ποιῶντος ἐλεημοσύνην, μὴ γνῶτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου» (Ματθ. 6.3). Ἡ εὐεργεσία δὲ τῶν ἐλευθεροτεκτόνων δὲν περιορίζεται μόνον μετὰ τῶν μελῶν τοῦ τάγματος, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς τούτου. Διάφορα δὲ κοινωφελῆ ἰδρύματα πανταχοῦ τῆς Εὐρώπης εἶναι ἐργα ἐλευθεροτεκτονικά (1).

Λεσμὸς δὲ ἐπίσης οὐσιωδέστατος τῶν ἐλευθεροτεκτόνων εἶναι ὅχι μόνον ἡ ἀνακούφισις προσκαιροῦ ἀνάγκης, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν τῷ μέλλοντι ἠθικὴ τε καὶ πνευματικὴ ἀνύψωσις τοῦ ἀτόμου· ὅθεν καὶ τὰ πλεῖστα τῆς εὐποιίας ἐργα ἀφορῶσιν εἰς τὴν μόρφωσιν καὶ παιδευσιν τοῦ ἀτόμου ἐν γένει. Ὁ τεκτονισμὸς σκοπεῖ τὴν σοφίαν, τουτέστι τὴν διαφώτισιν τοῦ πνεύματος, τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ πάσης πλάνης ἢ προκαταλήψεως τῆς νοήσεως, τὸ ἀντιληπτικόν, τῶν ἰδεῶν καὶ νοημάτων, τὴν εὐκρίνειαν, τὸ πεφωτισμένον ἐν πάσαις ταῖς τοῦ βίου σχέσεσι, τὴν ἰσχὴν καὶ εὐστάθειαν τῆς βουλήσεως, τὴν σταθερότητα τοῦ ἀκάμπτου πεφωτισμένου χαρακτῆρος, τὴν ἰσότητά ἐν τῇ σπουδῇ πρὸς τὴν ἀρετήν, ἢ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος, τὴν ἐνεργὸν ὁμόνοιαν μετὰ τῶν ἀνθρώπων,

(1) «Ἐξ ὄνυχος τὸν λέοντα». Ἐν τῷ Φιλολογικῷ Σολλόγῳ «Παρνασσός» οἱ πλεῖστοι τῶν ἐταίρων εἰσὶν ἐλευθεροτέκτονες. Ἐὰν ὁ Παρνασσὸς περιορίζετο μόνον εἰς τοὺς περὶ τὴν γεγραμμένην σχολαστικότητα εἰδικούς, θὰ ἦτο ὅ,τι εἶναι καὶ θὰ ἐδημιούργει ὅ,τι καθ' ἡμέραν δημιουργεῖ κοινωφελές;

τὴν ἀναγνώρισιν τῶν δικαίων τῶν ἄλλων, τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν πλησίον, ἐν κεφαλαίῳ, τὴν μόρφωσιν καὶ παιδευσιν, τὴν ἀγωγὴν καὶ τὰ ἤθη, τὸν εἰρηνικὸν καὶ εὐφρόσυνον βίον, δηλ. τὴν τῆς συνειδήσεως ἀνάπαισιν τοῦ ἀνθρώπου διὰ τῆς πράξεως τῶν καθηκόντων του, δηλ. τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ δι' ὃ ἐπλάσθη.

(Ἔπεται συνέχεια)

Δ. Κ. Παπαγεώργιος.

Ο ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΣ ΕΝ ΓΑΛΛΙΑ,

Μέγας πρό τιος ἐγένετο λόγος ἐν τῷ εὐρωπαϊκῷ τύπῳ περὶ τοῦ ἐλευθεροτεκτονισμοῦ καὶ περὶ τῆς ἀγαθῆς ἐπιρροῆς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς πολιτείας τῶν διαφόρων τῆς Δύσεως εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, καὶ ἰδίᾳ τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἰταλίας. Αἱ περὶ τούτου κρίσεις τοῦ εὐρωπαϊκοῦ τύπου εἰσὶ μακραὶ. Ἐξ αὐτῶν, συνοπτικὰς ποιούμενοι παρατηρήσεις, τὰ σπουδαιότερα θὰ σημειώσωμεν, καὶ τοῦτο, ἵνα δεῖξωμεν ὅποσον κῦρος κέκτηται καὶ ὅποσον ἐνεργὸν λαμβάνει μέρος εἰς τὰς τύχας τῶν ἐθνῶν ἡ ὑψηλὴ καὶ μεγάλη αὐτῆ τοῦ τεκτονισμοῦ διδασκαλία. Ἀλλὰ, αἱ ἐπὶ τῆς πολιτείας τῶν διαφόρων ἐθνῶν ἀγαθαὶ αὐτοῦ ἐπιδράσεις καὶ ἡ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἡμετέρου τάγματος διαμόρφωσις καὶ σύνταξις τῶν πολιτειῶν δὲν προέρχονται ἐκ μόνης τῆς εἰς τὰ κράτη ταῦτα ἐξαπλώσεως τῶν τεκτονικῶν ἀρχῶν· προέρχονται κυρίως καὶ πρώτιστα ἐκ τῆς μετὰ ζήλου ἐπιτελέσεως τῶν ἐπιβαλλομένων τῷ τεκτονισμῷ καὶ τοῖς ὀπαδοῖς αὐτοῦ καθηκόντων, καθηκόντων ὑψηλῶν, ἀγίων, δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, ἃ παρορῶνται δυστυχῶς παρ' ἡμῖν καὶ ὡς ἀχρηστος ὕλη παραρρίπτονται. Τὸ ἠθικόν, πνευματικόν καὶ ὑλικόν ἀγαθὸν δὲν εἶναι παρ' αὐτοῖς ψιλὰ ἔννοια, κενὰ σημασίας ἢ καὶ δυσθέατοι, ἀλλὰ ὁ σκοπὸς καὶ τὸ τέλος τοῦ τεκτ. ὄργ.· αἱ δὲ τυπικαὶ πράξεις καὶ ἀρχαιρεσίαι δὲν κανονίζουσι τὴν πορείαν τῶν ἐκεῖ τεκτόνων, ἀλλ' ὡς ἐπουσιώδεις συμπληρώσεις τῶν τυπικῶς παραδεδεγμένων θεωροῦνται. Καὶ ὁ τέκτων ὡς μόνον αὐτοῦ μέλημα λογίζεται τὴν ἐπιδίωξιν τοῦ ἀγαθοῦ, ὑπὸ τὴν τριττὴν αὐτοῦ ἔκφρασιν, καὶ τὴν συντέλειαν τοῦ ὑφ' ἐκάστης Ἀνατολῆς ἀναλαμβανομένου ἔργου. Ἐκεῖ οἱ τέκτονες εἰσὶ τὸ ἰσχυρότερον στοιχεῖον· διέπουσι δὲ τὰ δημόσια ἢ καὶ ἀποτελεσματικῶς ἐπιδρῶσιν ἐπ' αὐτῶν, ὡς κατορθώσαντες, δι-

νάμει τῶν πράξεων αὐτῶν, νὰ περιβάλωσι τὸν τεκτονισμόν διὰ γοήτρου.

Τοιαύτην δ' ἐξασκεῖ ἐπὶ τῆς γαλλικῆς πολιτείας ἐπίδρασιν ὁ τεκτονισμός, ὥστε, καθὰ ὁμολογεῖται, οἱ ἐν τῇ Γαλλικῇ Βουλῇ ψηφίζόμενοι καὶ ἐπικυρούμενοι νόμοι παρασκευάζονται καὶ ἐγκρίνονται προηγουμένως ὑπὸ τῆς Μεγ.· 'Αν.· 'Η Μεγ.· 'Αν.· θεωροῦσα τὴν Γαλλικὴν Δημοκρατίαν ὡς ἔργον τῆς, ὡς μεγαλοῦργημά τῆς, πολὺ δικαίως, διότι, ὡς γνωστόν, αὐτὴ αὕτη ἐγέννησε καὶ ἀνεστήλωσεν αὐτήν, ἔχει τὴν ἀπαιτήσιν νὰ κανονίζῃ τὰ πάντα καὶ νὰ λύῃ τὰ ἀναφυόμενα ζητήματα. Δὲν πρέπει δὲ νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ἐπιπολαίως καὶ εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχεν ἐπιλαμβάνεται τῶν πολιτειακῶν πραγμάτων τὸ 'Αν.· Συν.· τῆς Μεγ.· 'Αν.· Τὰ μέλη αὐτῆς, ἃ φέρουσι τὰ ἐνδοξότερα τῆς Γαλλίας ὀνόματα, μεθοδικῶς ἐξετάζοντα τὰ διάφορα ζητήματα, εἰς λογικὰ καὶ ἀναμφισβήτητα κατατείνουσι συμπεράσματα. Αἱ ἀποφάσεις αὐτῶν δὲ εἶναι πρόωροι οὔτε πρόωρου ἐφαρμογῆς· ἀλλὰ ἀποτελέσματα μακρῶς μελέτης καὶ πείρας. Δὲν καταπλήσσονται οὔτε πείθονται διὰ ῥητορικῶν σχημάτων καὶ ἐπιχειρημάτων, ἀλλ' ὑποβάλλουσι τὸ ὑπὸ συζήτησιν θέμα εἰς ἀπάσας τὰς ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Μεγ.· 'Αν.· τῆς Γαλλίας Στ.· αἵτινες ὑποβάλλουσι καὶ αὐταὶ ἐκ μέρους τὰς γνώμας των, ἐφ' ὧν καὶ γίνεται ἀκολούθως ἡ γενικὴ συζήτησις. Μετὰ τὴν γενικὴν δὲ συζήτησιν, διατυπωμένων τῶν κρινομένων ἀναγκαιῶν μέτρων, ἀποστέλλονται ὅπου δεῖ τὰ οὕτω συναγόμενα συμπεράσματα. Οὕτως ἐγένοντο καὶ ἐκυρώθησαν οἱ διὰ τῆς Γαλλικῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως δημοσιευθέντες πολιτικοὶ καὶ κοινωνικοὶ νόμοι. Οἱ ἐκπαιδευτικοὶ νόμοι, οἱ τοῦ διαζυγίου, οἱ στρατιωτικοί, καὶ ἅπαντες ἐν γένει οἱ πολιτικὴν ἢ κοινωνικὴν ἔχοντες σημασίαν εἶδον τὸ φῶς ἐν τῇ κατὰ τὴν ὁδὸν Καδὲ τεκτονικῷ μεγάρῳ.

Ἐκ τῶν τῆς Μεγ.· 'Αν.· τῆς Γαλλίας μελῶν ἀναφέρομεν τοὺς ἐξῆς πασιγνώστους ἄνδρας, διακρινομένους ὡς πολιτικούς καὶ ὡς συγγραφεῖς. Ὁ ἀδ.· Κωνστάν, πρῶην ὑπουργός, ὁ ἱατρὸς Τουλιέ, πρῶην πρόεδρος τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου τῶν Παρισίων, ὁ ἀδ.· Παῦλ, πρόεδρος Ἐφετῶν, ὁ ἱατρὸς Βλατέν, βουλευτής, ὁ Πρόστ, ὁ πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς γαλλικῆς Δημοκρατίας Καρνὸ διεκδικήσας τὴν Προεδρικὴν ἔδραν, ὁ Δέσμονε, βουλευτής, ὁ Louis Amiable, δήμαρχος τῶν Παρισίων, περὶ οὗ καὶ ἄλλοτε ἐνταῦθα διὰ μακρῶν ἐγένετο λόγος ἐν ἰδιαιτέρῳ περὶ τοῦ ἀδ.· Μουράτ μελέτῃ ὁ Paul

de Réglā, ἐκ τῶν διασημοτέρων συγχρόνων συγγραφέων, ὁ Ἄνατὸλ Δελαφόρζ, ὁ Δακέρ καὶ τόσοι ἄλλοι, ὧν πλείστων τὰ ὀνόματα ἀγνοοῦμεν καὶ ὧν ἡ ἀπαρίθμησις ἔσται μακρὰ.

Οἱ κληρικοὶ ἐμέμφθησαν τελευταίως τοῦ τεκτονισμοῦ, ὡς παγκοσμίου σωματείου, τὴν ἀδελφότητα ἀπάντων τῶν ἐθνῶν ἐπιδιώκοντος, καὶ συνεπῶς ἤκιστα πατριωτικοῦ, καθ' ὅσον ἡ πλατεῖα τῆς ἀδελφότητος ἔννοια δὲν περικλείει ἐν ἑαυτῇ καὶ τὴν στενὴν τῆς πατρίδος. Ἄλλὰ καὶ πάλιν ἠττήθησαν, ἄτυχῶς δι' αὐτούς, οἱ κληρικοί, διότι ἡ Μεγ.· 'Αν.· τῆς Γαλλίας διευκρίνισε τ' ἀφορώντα αὐτὴν καὶ ἀνεσκεύασε τὰ γελοῖα τῶν κληρικῶν σοφίσματα, εἰπούσα, ὅτι καὶ μὲν ἐπιδιώκεται ἡ τῶν ἐθνῶν ἀδελφωσις καὶ ἡ κατὰ τὸ δυνατόν περιστολὴ τῶν ἀναφυομένων ἐχθροτήτων, ἀλλὰ πρὸ παντὸς πᾶσα Μεγ.· 'Αν.· ὑπέρτατον αὐτῆς καθήκον λογίζεται τὴν τῆς χώρας τῆς ὑπεράσπισιν καὶ τὴν ἐντελεστέραν αὐτῆς ἀνάπτυξιν· ἀπόδειξις δὲ τούτου εἶναι, ὅτι ὑπάρχουσι πολλαὶ Ἄνατολαι καὶ οὐχὶ μία καὶ ἐνιαία, ὡς θὰ συνέβαινεν, ἐὰν ὁ σκοπὸς πασῶν τῶν χωρῶν συνέπιπτεν. Ὁ σκοπὸς ἀπασῶν τῶν Μεγ.· 'Αν.· συμπίπτει κατὰ τοῦτο, ἔγραφεν ἡ ἐπίσημος δήλωσις τῆς Μεγ.· 'Αν.· τῆς Γαλλίας, ὅτι ἅπασαι ἐπιδιώκουσι τὴν ταχεῖαν ἐπίτευξιν τοῦ προορισμοῦ τῆς ἀνθρωπότητος, τουτέστι τοῦ ἠθικοῦ, πνευματικοῦ καὶ ὕλικοῦ ἀγαθοῦ· ἀλλ' ἅπασαι ἐργάζονται δι' ἑαυτάς, τουτέστι διὰ τὴν χώραν, εἰς ἣν ἀνήκουσιν, ὑπὲρ πᾶν ἄλλο τιθέμεναι τὴν ἐθνικὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ τὴν ἐθνικὴν ὑπαρξιν, ὧν ἄνευ οὔτε δύναται νὰ λειτουργήσῃ ὁ τεκτονισμός. Διότι ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν δὲν ὑπερασπίζεται τὴν Ἐλευθερίαν, τὴν Ἰσότητά, τὴν Ἀδελφότητα, τὴν ἠθικὴν, τὴν Ἀλήθειαν τοῦ τόπου, πῶς θὰ ὑπερασπισθῇ αὐτάς ταύτας τὰς ιδέας ὑπὸ γενικωτέραν ἔννοιαν; Αἱ ιδέαι τῶν Μεγ.· 'Αν.· συμπίπτουσιν εἰς γενικὰ μόνον ζητήματα, ὡς καὶ ἄλλοτε συνέβη, οὐχὶ καὶ εἰς τὰ ἰδιαιτέρα τῶν χωρῶν, ἃς ἀντιπροσωπεύουσιν· δύναται λόγου χάριν νὰ συνεννοηθῶσιν αἱ Μεγ.· 'Αν.·, εἰ καὶ τοῦτο σπανίως συνέβη, προκειμένου περὶ ἐπεκτάσεως τῶν ἀτομικῶν καὶ πολιτικῶν ἐλευθεριῶν ἢ καὶ περὶ ἐφαρμογῆς πολιτεύματος τελειότερον τᾶνωτέρω πληροῦτος καὶ κάλλιον ἀνταποκρινομένου εἰς τὰς ἀρετάς τοῦ τεκτονισμοῦ.

Τοιοῦτος εἶναι ἐν Γαλλίᾳ ὁ τεκτονισμός, καὶ διότι εἶναι τοιοῦτος ὁμιλεῖ καὶ ἐπιβάλλεται μετ' ἀξιομαχτικοῦ ὄλως κύρους· οἱ πάντες δὲ κύπτουσι πρὸ αὐτοῦ, ὡς ἔκυψαν καὶ πρόρριζα ἀνετράπησαν οἱ

πολιτικοὶ τῆς Γαλλίας ἄνδρες, οἱ μὴ ἀκολουθήσαντες τὰς ρητὰς τῆς Μεγ. Ἀν. διαταγᾶς. Ἐν τῷ προσεχεῖ φύλλῳ θ' ἀναφέρωμεν τὰ ὀνόματα τῶν τιμωρηθέντων πολιτικῶν καὶ θὰ πραγματευθῶμεν τὰ ἐν Ἰταλίᾳ.

Εἰς διδ.

ΠΕΡΙΣΤ. ΡΟΔ. † «ΣΟΦΙΑ»

Ἐντὸς τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου ἄρχεται τῶν τακτικῶν αὐτοῦ ἐργ. τὸ Περιστ. ρόδ. † «Σοφία». Τὰ πάντα διετέθησαν οὕτως ὥστε ἡ ἐργασία αὐτοῦ θὰ ἐξακολουθήσῃ βαινουσα ἀπροσκόπτως, διότι κατὰ τὰς διακοπὰς τοῦ θέρους καὶ κανονισμοὶ ἐψηφίσθησαν, καὶ ἄλλα ἐλήφθησαν μέτρα πρὸς διευκόλυνσιν τῶν ἐργασιῶν.

Οἱ ἐπιθυμοῦντες ἐκ τῶν ἀδ. ρόδ. † νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὸ Περιστύλιον, ὀφείλουσι νὰ πέμψωσι τὸ ἀποδεικτικὸν τοῦ βαθμοῦ τῶν πρὸς τὸν ἀδ. Σοφωτ. Δ. Παπαγεώργιον ἵνα υποβληθῇ ὅπου δεῖ πρὸς θεώρησιν, εἶτα δὲ ἐνεργηθῇ ἡ ἐγγραφή ἐν τῷ μητρώῳ τοῦ Περιστυλίου.

A. Βουζάκης Ρ. †.

ΤΕΚΤ.: ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ Α' ΒΑΘΜΟΥ

ΓΕΝΟΜΕΝΗ ΕΝ ΤΗ Σ. ΣΤ. «ΑΧΑΪΚΟΣ ΑΣΤΗΡ»

ΥΠΟ ΤΟΥ ΑΔ. ΔΙΔ. Ι. ΛΕΚΑΤΣΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΜΗΣΙΝ ΤΟ ΑΔ. ΑΔ. ΠΡΙΝΑΡΗ

(19 ΙΟΥΛΙΟΥ Ε. Ε.)

Ἄδελφέ!

Ἐπροτάθης καὶ ἐγεινες δεκτός, ἐψηφίσθης καὶ ἐμνήθης, σοὶ ἐδόθη τὸ φῶς, καὶ ἤδη παρακάθησαι μεταξὺ ἡμῶν, φέρων τὸ περιζῶμα τοῦ ἐλευθ. τέκτ. καὶ ἀποτελῶν ἀπὸ τοῦδε μέλος τοῦ τάγματός μας, ὅπερ ἐξαπλούμενον ἐπὶ τῆς γηίνης σφαίρας ἐργάζεται διὰ τὸ καλὸν τῆς ἀνθρωπότητος,

Περιβληθεὶς ὅμως τὸ περιζῶμα τοῦτο, ὅπερ ἄνδρες μεγάλοι καὶ ἐν τοῖς γράμμασι καὶ ἐν ταῖς τέχναις καὶ ἐν ταῖς ἐπιστήμαις ἐθεώρησαν τιμὴν τῶν νὰ φέρωσι. Περιβληθεὶς τὸ περιζῶμα τοῦτο, ὃ καὶ βασιλεῖς ἐθεώρησαν ἀνώτερον τοῦ βασι. στέμματος, ὅπερ ἐπὶ τῆς

κεφαλῆς ἔφερον, ἀνέλαβες ὑποχρεώσεις σπουδαίας καὶ σοβαράς, ἀς ὀφείλεις νὰ ἐκπληρώσῃς μετ' εὐλαθείας, ἂν θέλῃς νὰ προαχθῇς καὶ ἡ μνήμη σου νὰ μείνῃ ἀίδιος εἰς τὰς δέλτους τοῦ τάγματός μας, ὡς συντελέσαντος τὸ κατὰ δύναμιν εἰς τὸ καλὸν τῆς ἀνθρωπότητος εἰς τὸ ὅποσον ἀποβλέπει ὁ τεκτ. διὰ τῆς ἠθικοποιήσεως καὶ βελτιώσεως τῶν ἀτόμων.

Ἀοιδίμος ἀδ. πολῦτιμον κόσμημα τοῦ τάγματός μας, γνωστὸς δὲ καὶ σεβαστὸς εἰς τὸν βέβ. κόσμον, ὁ Οὐάσιγκτων, ὅστις ἐθεώρει καύχημά του διότι ἀνήκεν εἰς τὸν τεκτ. προπίνων ἐν τινι συμποσίῳ τῆς Στ. ἧς ἦτο Σεβ. εἶπε «Αἱ ἀρεταὶ αἴτινες ἐξευγενίζουσι τὸν ἄνθρωπον διδάσκονται ἐν ταῖς Στ. τῶν τεκτ., ἐκεῖ ἔνθα θεραπεύονται, ἀνυψοῦσι τὰς σχέσεις πρὸς τὸν οἰκιακὸν βίον» καὶ εἶναι ὁ κανὼν διὰ τὰ ὑψηλὰ τοῦ πολίτου καθήκοντα.

Πολὺ δικαίως εἶπε ταῦτα ὁ μέγας ἀνὴρ, διότι ὅλα τὰ περικυκλοῦντα ἡμᾶς σύμβολα μᾶς διδάσκουσι τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν εὐθύτητα, τὴν ἐλευθερίαν, ἰσότητα καὶ ἀδελφότητα, τὴν τριλογίαν ἐφ' ἧς στηρίζεται ὁ τεκτ. ἐπιδιώκων διὰ τοῦ μερικοῦ ἀγαθοῦ τὸ καλὸν τῆς ἀνθρωπότητος. Συνερχόμεθα ὅθεν ἐνταῦθα ὅπως ἐγειρωμεν ναοὺς εἰς τὴν ἀρετὴν διὰ τῆς βελτιώσεως ἡμῶν αὐτῶν, καὶ χαλινώσωμεν δεσμὰ εἰς τὴν κακίαν διὰ τῆς καταπολεμήσεως καὶ ἐκριζώσεως τῶν ἡμετέρων παθῶν. Οὐδεμία διάκρισις τοῦ βέβ. κόσμου δύναται νὰ ὑπερβῇ τὸν οὐδὸν τοῦ ναοῦ τούτου. Πάντες ἀπὸ τοῦ ἀνωτάτου ἄνακτος μέχρι τοῦ τελευταίου χειρῶνακτος, εἰσερχόμενοι ἐνταῦθα, εἶναι ἴσοι, εἶναι ἀδελφοί, μόνη δὲ δυνατὴ διάκρισις εἶναι ἡ ὀρθὴ χρῆσις τῶν ἀρχῶν τοῦ τεκτ. καὶ ἡ ἀκριβὴς ἐκπλήρωσις τῶν ἐπιβαλλομένων καθηκόντων.

Διὰ τοῦτο καὶ οἱ Ἀμερικανοί, τὸ πρακτικώτερον ἔθνος, τὸ βαῖνον γιγαντιαίως ἀλμασιν εἰς τὸν πολιτισμὸν, ἐθέσπισαν ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ διορισθῇ εἰς δημοσίαν θέσιν ἂν δὲν εἶναι τέκτων καὶ μέλος ἐνεργὸν Στ. ὀρθῶς φρονοῦντες, ὅτι μόνον ὁ καλὸς τέκτων, ὁ βελτιωθεὶς ἐν ταῖς ἐργασίαις καὶ διὰ τῆς ἐργασίας, ἠδύνατο νὰ εἶναι καὶ καλὸς ὑπάλληλος. Πρώτιστον ὅθεν καθῆκον ἐπιβαλλομένον σοὶ εἶναι νὰ παρευρίσκεσαι τακτικῶς καὶ ἀνελλιπῶς εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Στ. μας, ἧς σήμερον ἐγένεσο μέλος ἐνεργόν.

Εἶσαι εἰς ἡλικίαν καθ' ἣν ἡ φαντασία σου ἀντιλαμβάνεται ζωηρότερον τῶν πραγμάτων ἢ ἡ φαντασία σου σὲ βοηθῇ ἀνελθε εἰς τὰ ὕψη, ἐπισκόπισον, καὶ θὰ διακρίνης τὸ μεγαλεῖον τοῦ τεκτ. Ἄν

ἀπεναντίας δὲν σὲ βοηθῆ, μελέτησον, ἐν τῇ μελέτῃ θὰ εὕρης τὸ ζητούμενον, καὶ ἐν τῇ συνειδήσει σου τὴν ἀμοιβήν. Ἐν τῇ μελέτῃ ταύτῃ δὲν θὰ ἀπαντήσης δικαίωματα πρὸς ἐκμετάλλευσιν, ἀλλὰ καθήκοντα πρὸς ἐκπλήρωσιν.

Καθήκοντα πρὸς τὸν Μ.: Α.: Τ.: Σ.:

Καθήκοντα πρὸς τὸν πλησίον σου, πρὸς τοὺς ἀδελφούς σου, πρὸς τὴν κοινωσίαν.

Καθήκοντα πρὸς ἑαυτόν, ἢ ἐκπλήρωσις τῶν ὁποίων ἀποβαίνει πολλὰκις δυσχερής. Ἐπ' ὅσον ὅμως εἶναι αὕτη δυσχερεστέρα, ἐπὶ τοσοῦτον φέρει ἐν αὐτῇ μεγαλειτέραν τὴν ἠθικὴν ἱκανοποίησιν, ἧτις εἶναι ἡ μόνη ἀμοιβὴ τοῦ ἀληθοῦς τέκτονος.

Ἀδελφέ! Τοιοῦτον προσδοκῶντες νὰ εὕρωμεν ἐν σοὶ τέκτονα, ἐδέχθημεν τὴν ὑποψηφιότητά σου πρὸς μῦθισιν.

Ἐδηγήθης εἰς μονῆρας δωμάτιον ὅπως σκεφθῆς ἡσύχως περὶ τοῦ σπουδαίου διαθήματος, ὅπερ ἔμελλες νὰ πράξῃς.

Σοὶ ἐζητήθη ἡ ἐξήγησις ζητημάτων τινῶν, καὶ μετὰ τὴν δέουσιν μελέτην ἀπήντησας.

Σοὶ ἀφῆρσαν πᾶν μέταλλον, ὅπερ εἰς τὸν κόσμον δεικνύει τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ἰσχύν, διότι ἐδῶ πάντες εἴμεθα ἴσοι καὶ οὐδεμία διάκρισις πλοῦτου ἢ ἰσχύος γίνεται ἐνταῦθα. Ἐκλείσθησαν οἱ ὀφθαλμοί σου καὶ ἦσο ἐν τῷ σκότει, ὡς εἶναι ἐν τῷ σκότει πᾶς βέβ.: μὴ γνωρίσας τὸ φῶς, ἀλλὰ χεὶρ ἀδελφικὴ σὲ ὠδήγει, ὡς θὰ ὠδηγῇ πάντοτε καὶ θὰ σὲ προστατεύῃ ἂν ἐμμείνῃς σταθερός εἰς τὰς ἀρχάς μας.

Τρία κτυπήματα, ζητεῖτε καὶ εὐρήσετε, αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν, κρούετε καὶ ἀνοιγήσεται, σοὶ ἠνέωξαν τὴν πύλην τοῦ ναοῦ, ὀλίγον δὲ γυμνὸν ἔχων τὸ στήθος εἰσῆλθες.

Τοῦτο σὲ παραινεῖ, ὅτι πρὸς τοὺς ἀδελφούς σου πρέπει νὰ ἔχῃς ἀνοικτὴν καὶ ἀνυπόκριτον τὴν καρδίαν.

Αἱ τρεῖς περιοδεῖται, ἃς ἔκαμες συνοδευόμενος παρὰ βοηθοῦ διδασκάλου καὶ φίλου, ἐξεικονίζουσι τὴν παιδικήν, τὴν ἔφηθον καὶ τὴν ὄριμον ἡλικίαν, ἐγένοντο δὲ ὅπως δοκιμασθῇ ἡ εὐστάθειά σου καὶ πρὸς ἀνάμνησιν τῶν ἀρχαίων δοκιμασιῶν, ἃς ὑφίστατο ὁ ἀδ.: εἰσερχόμενος εἰς τὸ τάγμα μας.

Ἡ βίβλος, τὸ γωνιάμετρον καὶ ὁ κανὼν, ὀνομάζονται τὰ τρία μεγάλα φῶτα τοῦ τέκτ.:

Ἡ βίβλος σύμβολον τῆς πίστεως εἰς ἀνώτερόν τι ὄν, εἶναι ἡ ἀρχαιοτάτη γνῶσις τοῦ ἀνθρωπίνου γένους εἰς τὴν θρησκείαν.

Τὸ γωνιάμετρον δεικνύει καθήκον καὶ δίκαιον, καὶ διδάσκει ἡμᾶς ὅτι πρέπει νὰ πράττωμεν πάντοτε κατὰ τὸ δίκαιον καὶ τὸ καθήκον.

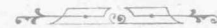
Ὁ κανὼν εἶναι τὸ σύμβολον τοῦ καταμεμετρημένου ὁρίου, ὅπερ ὁ ἐλεύθ.: τέκτ.: πρὸς πάντας μὲν, ἰδίως δὲ πρὸς τοὺς ἀδ.: του, εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ τηρῇ. Ὡστε τὰ τρία ταῦτα φῶτα, αἰσθητοποιοῦσι τὰ καθήκοντα ἐκάστου ἀδ.: πρὸς τὸν Θεόν, πρὸς ἑαυτόν καὶ πρὸς τὸν πλησίον.

Τὸ ὀρθογώνιον τετράγωνον, ὅπερ ὑπάρχει ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Στ.: ὑποσημαίνει τὸ πνευματικὸν οἰκοδόμημα, λέγεται δὲ ναὸς τοῦ Σολομῶντος, διότι ὁ ναὸς ἐκεῖνος ἦτο τὸ θαυμαστότερον οἰκοδόμημα τῆς ἀρχαιότητος καὶ τὸ πρῶτον τὸ χρησιμεῦσαν πρὸς λατρείαν τοῦ ἀοράτου Θεοῦ. Ὑποσημαίνει συνάμα καὶ τὸ ἐνωτικὸν σημεῖον ὄλων τῶν ἐλευθ.: τεκτ.: Διὰ τοῦτο καὶ σύμπασα ἡ ἀδελφότης παρίσταται ὑπὸ τὴν εἰκόνα ἐπιμήκους τετραγώνου, οὗ αἱ τέσσαρες πλευραὶ παριστῶσι τὰ τέσσαρα μέρη τοῦ κόσμου.

Πᾶσα Στ.: βαστάζεται ὑπὸ τριῶν μεγάλων ἀοράτων στηλῶν, αἵτινες καλοῦνται Σοφία, Ἴσχυς καὶ Κάλλος, διότι πᾶν οἰκοδόμημα ἐπινοεῖται διὰ τῆς σοφίας, διεξάγεται διὰ τῆς ἰσχύος καὶ κοσμεῖται διὰ τοῦ κάλλους.

Τὸ δὲ περιζῶμα εἶναι τὸ σύμβολον τῆς ἐργασίας τοῦ ἐλ.: τέκτ.:

Περιβληθῆεις ὅθεν ἤδη τοῦτο ἀδ.: μου, διατήρησον ἀκηλίδωτον ὡς τὸ παρέλαβες ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Σεβ.: ἐργάσθητι μεθ' ἡμῶν ἐν δικαιοσύνῃ καὶ εὐθύτῃ, διὰ νὰ ἐκριζώσωμεν τὰς δεισιδαιμονίας καὶ προκαταλήψεις τῶν ἀνθρώπων. Τοιοῦτοτρόπως καὶ δι' ἡμᾶς θὰ εἶναι καύχημα ὅτι σὲ ἐμνήσαμεν εἰς τὰ μυστήρια τῆς ἐλευθέρως τεκτ.: καὶ ἡ ἀνθρωπότης θὰ σοὶ εὐγνωμονῇ δι' ὅ,τι ὑπὲρ αὐτῆς ἔπραξας.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΣ ΔΗΛΩΣΙΣ

ΤΟΥ ΑΡΤΙ ΜΥΗΘΕΝΤΟΣ ΕΝ ΤΗ: Σ.: ΣΤ.: Ο "ΑΧΑΪΚΟΣ ΑΣΤΗΡ,

ΜΑΘΗΤΟΥ ΑΝΔΡΕΟΥ ΜΑΝΙΑΘΗ

Ἄδ.: Σεβ.:

Παρουσιαζόμενος τὸ πρῶτον ἤδη ἀπὸ τῆς μνήσεώς μου ἐνώπιον ὑμῶν, δὲν δύναμαι νὰ πράξω ἄλλως, εἰμὴ νὰ σὰς εὐχαριστήσω ἐγκαρδίως ὡς καὶ πάντας τοὺς λοιπούς ἀδ.: ἐπὶ τῇ παραδοχῇ μου ὡς μέλος τῆς Σ.: ταύτης Στ.:

Καίτοι δ' ἄχροις δακτύλοις μόνον ἠψάμην τοῦ τεκτ.: οὐχ ἤττον αἰσθάνομαι ἐν ἑμαυτῷ νέον εἶδος ζωῆς, ἀγνώστου μέχρι τῆς χθῆς εἰς ἐμέ, ζωῆς λέγω πληρούσης τὴν καρδίαν μου αἰσθημάτων λίαν ἀγαθῶν, ὧν δυστυχῶς ἐστερούμην. Διότι ὅπως εἰς πολλούς, οὕτω καὶ εἰς ἐμέ εἶχεν ἐρριζωθῆ ἡ ἀνόητος πρόληψις κατὰ τοῦ τεκτ.: τοῦτο δὲ προήρχετο ἐκ τυφλῶν καὶ ἀμαθῶν παραδόσεων, καὶ ἐκ φημῶν ἄς τινες διέσπειρον καὶ διασπείρουσιν ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι αἰσθάνονται ὅτι διὰ τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ τεκτ.: θὰ καταρρεύσῃ.

Τὸ ἔργον τοῦ τεκτ.: ἐξ ὅσων ἠδυνήθην νὰ ἐννοήσω, ὅσῳ ἀγαθὸν καὶ πολύτιμον εἶναι, ἐπὶ τοσοῦτον ἔσεται καὶ δυσχερὲς ἕνεκα τῶν πολλῶν προσκομμάτων, ἅτινα ἀπαντᾷ κατὰ τὴν ἐνάσκησίν σου, ὡς ἐκ τῆς ἀνοήτου δεισιδαιμονίας.

Ἐνωθεὶς καὶ γὰρ μεθ' Ἰγμῶν ἀδ.: θέλω συντρέξει τὸ ἔργον πάσῃ δυνάμει, μὲ πλήρη τὴν καρδίαν θάρρους, καὶ θέλω προσπαθήσει ἵνα διὰ τῶν ἀσθενῶν μου δυνάμειν καὶ τῆς ἐργασίας πρὸς τὸ καλόν, κατορθώσωμεν νὰ φθάσωμεν εἰς τὸ τέρμα, ὅπερ διαγράφει ὁ Μ.: Α.: Τ.: Σ.:

ΑΔΕΛΦΙΚΑ ΣΥΜΒΑΝΤΑ

Ἐγένετο ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης καὶ προσωρινῶς τῶν Ἐξωτερικῶν ὁ ἀδ.: Διον.: Στεφάνου, μέλος ἐξέχον τοῦ τεκτ.: διακριθεὶς πάντοτε διὰ τὰς καλὰς πρὸς αὐτὸν ὑπηρεσίας. Ἡ ἀνάρρησις τοῦ ἀδ.: Στεφάνου εἰς τὸ ὑψιστον ἀξίωμα τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης ἱκανοποιεῖ πληρέστατα τὴν ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ δικαστικὴν καὶ ἐν γένει ἐπιστημονικὴν ἐξοχότητα καὶ ἐμβριθείαν, καὶ ἀποδεικνύει ὅτι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, ἐν ᾧ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον αἱ μετριότητες παίξουσι σπονδαῖον πρόσωπον, ἐπιτιμᾶται ἄποτε ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ ἱκανότης. Εἶθε εἰς τοιαύτας χεῖρας, οἷαι αἱ τοῦ ἀδ.: Στεφάνου νὰ ἐνεπιστετέτο πάντοτε τὰς τύχας τῆς ἡμετέρας πατρὸς.

— Μετὰ ὀλιγοήμερον ἐνταῦθα διαμονὴν ἀνεχώρησε πάλιν εἰς Θήβας ὁ ἀδ.: Δ.: Βυρίνης.

— Ἀφίκετο μετατεθεὶς ἐκ Μεσολογγίου ἐνταῦθα ὁ ἀδ.: Σ.: Καραισκάκης, ὀπιστράτης.

— Ἐξελέγη ἀμψηφει Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Πανελληνίου Γυμν.: Συλλόγου ὁ ἀδ.: Ἀθ.: Βρυζάκης.

— Ἀφίκετο ἐκ Κερκύρας ὁ ἀδ.: Σπ.: Μουρίνης προτιθέμενος νὰ διαμένῃ εἰς Ἀθήνας ἐπὶ τινα χρόνον πρὸς ἀποπεράτωσιν τῶν μελετῶν του.

